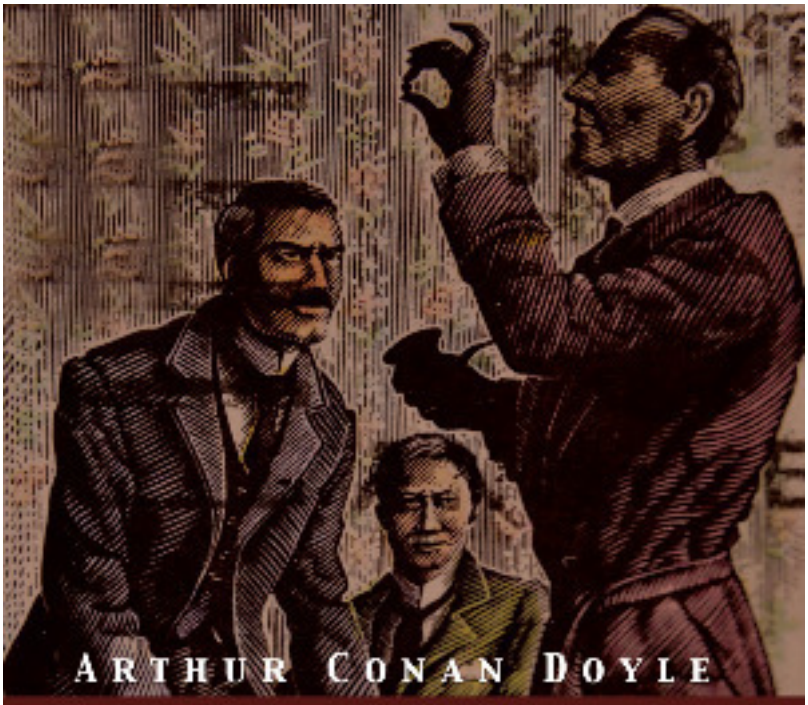

ARTHUR CONAN DOYLE

SHERLOCK HOLMES

KIZIL SORUŞTURMA

BÜTÜN MACERALARI I

Arthur Conan Doyle

Sherlock Holmes Kızıl Soruşturma Bütün Maceraları 1

«Elips Kitap»

Doyle A.

Sherlock Holmes Kızıl Soruşturma Bütün Maceraları 1 / A. Doyle — «Elips Kitap»,

“Artık hepsini öğrendiğime göre unutmak için elimden geleni yapacağım.” “Unutmak mı?” “Gördün mü?” diye açıklamada bulundu. “Bence bir insanın beyni boş bir oda gibidir. Kendi seçtiği eşyaları oraya dizebilmelidir ancak bir ahmak, bulabildiği tüm eşyaları oraya depolar. Böylece ona yararlı olabilecekler o kadar çoğalır ya da karmakarışık olabilir ki ulaşmak istediklerini bulamayabilir. Oysa becerikli bir işçi o odaya götüreceklerinde titiz davranır. Kendisine gerekli olanlar dışında hiçbir şeyi almaz ama zengin ve düzenli eşyalarla dolu bir depoya sahiptir. Bu deponun esnek duvarları olduğunu ve istediğin kadar genişletebileceğini düşünmek bir hatadır. Kaldı ki oraya ekleyeceğin her bilgi daha öncekileri unutmana bile sebep olabilir. Bu nedenle gereksiz bilgiler, yararlı bilgileri, oradan ite kaka çıkarmamalıdır.” “Ama güneş sisteminden bahsediyoruz!” diyerek karşı çıktım. “Bana ne!” diyerek tersledi. “Güneşin çevresinde döndüğümüzü söylüyorsun. Ayın çevresinde dönsek de ne bana ne de işime bir yararı olurdu.”

Ne Sherlock Holmes’u “tanıtmaya” ne de 1886 ile 1927 yılları arasında Arthur Conan Doyle’un onun hakkında yazdığı altmış hikâyeyi anlatmaya gerek var. Daha sonraki yıllarda Holmes karakteri ile arkadaşı ve tarihçi Dr. John H. Watson, âdeta gerçek kişiliklere bürünmüş ve bilim kurgu dünyasının en ünlü karakterleri olmuşlardır. Kaldı ki hikâyelerini hiç okumayanlar bile onları tanımaktadırlar.

Holmes’un ünü o derece yaygınlaşmıştı ki yanında taşıdığı malzemeler dahi polislik, dedektiflik ve suçluları bulma konusuyla bütünleşmiştir; örneğin, kıvrımlı piposu, uzun şapkası ve büyüteci Sherlock Holmes’un görüntüsünü canlandırmaya yetmektedir. İlk baskılarda kullanılmamasına karşın “Çok basit sevgili Watson.” cümlesi bir özdeyiş olarak dilimize girmiştir. Bu cümle, okuyucuyu şaşırtmakla beraber aslında her şeyin çok açık seçik olduğunu belirtmek amacıyla kullanılmıştır. Londra’ya giden ziyaretçiler hâlâ akın akın Sherlock Holmes’un yaşadığı Baker Caddesi’ne gitmekte ve uzun yıllardır bu muhteşem dedektifin yaşadığı 221 B numaralı eve, Sherlock Holmes’un kendi problemlerine çözüm bulacağını ümit ederek dünyanın her bir tarafından mektuplar yağdırmayı sürdürmektedirler. Onun gerçek bir insan olduğunu ve yardım edeceğini

düşünmektedirler hatta 2008 yılında UKTV GOLD tarafından yapılan bir ankette, İngilizlerin yüzde elli sekizinin Sherlock Holmes'un gerçek bir insan olduğuna inandığı ortaya çıkmıştır (Bunun aksine ankette Winston Churchill'in bir bilim kurgu karakteri olduğuna inananlar ise yüzde yirmi üçtü.).

© Doyle A.
© Elips Kitap

Содержание

Giriş 6
1. KISIM 12
1. BÖLÜM 13
2. BÖLÜM 17
3. BÖLÜM 22
Конец ознакомительного фрагмента. 23

Arthur Conan Doyle
Sherlock Holmes Kızıl Soruşturma

Giriş

Ne Sherlock Holmes'u "tanıtmaya" ne de 1886 ile 1927 yılları arasında Arthur Conan Doyle'un onun hakkında yazdığı altmış hikâyeyi anlatmaya gerek var. Daha sonraki yıllarda Holmes karakteri ile arkadaşı ve tarihçi Dr. John H. Watson, âdeta gerçek kişiliklere bürünmüş ve bilim kurgu dünyasının en ünlü karakterleri olmuşlardır. Kaldı ki hikâyelerini hiç okumayanlar bile onları tanımaktadırlar. Hemen hemen dünyanın her ülkesinde Holmes'un hikâyelerinin tercümesi bulunabilmektedir ve İncil'den dahi daha çok dile çevrildiği söylenmektedir. 1890'lı yıllarda ilk olarak Avrupa ve Japonya'da tercümeleri bulunabilirken daha sonraki yıllarda tercümelerin sayısı arttı. İlk Holmes filmi 1900'de çekilmiş ve piyasaya sürülmüştür. Sherlock Holmes'un karikatürleri yapılmış; çizgi romanları yayımlanmış; sahne oyunları, müzikalleri, radyo piyesleri, TV dizileri, komedileri ve hatta bir balesi sahnelenmiştir. Bunun yanı sıra, Conan Doyle dışındaki yazarlar, daha fazlasını isteyen okuyucuları tatmin etmek amacıyla Holmes ve Watson'ı taklit ederek yüzlerce eser ürettiler.

Holmes'un ünü o derece yayılmıştır ki yanında taşıdığı malzemeler dahi polislik, dedektiflik ve suçluları bulma konusuyla bütünleşmiştir. Örneğin, kıvrımlı piposu, uzun şapkası ve büyüteci Sherlock Holmes'un görüntüsünü canlandırmaya yetmektedir. İlk baskılarda kullanılmamasına karşın "Çok basit sevgili Watson." cümlesi bir özdeyiş olarak İngilizceye girmiştir. Bu cümle, okuyucuyu şaşırtmakla beraber aslında her şeyin çok açık seçik olduğunu belirtmek amacıyla kullanılmıştır. Londra'ya giden ziyaretçiler hâlâ akın akın Sherlock Holmes'un yaşadığı Baker Caddesi'ne gitmekte ve bu muhteşem dedektifin yaşadığı 221B numaralı eve, onun kendi problemlerine çözüm bulacağı ümidiyle dünyanın her bir tarafından mektuplar yağdırmayı sürdürmektedirler. Birçok kişi onun gerçek bir insan olduğunu ve kendilerine yardım edeceğini düşünmektedirler. Hatta 2008 yılında UKTV GOLD tarafından yapılan bir ankette, İngilizlerin yüzde elli sekizinin Sherlock Holmes'un gerçek bir insan olduğuna inandığı ortaya çıkmıştır (Aynı ankette Winston Churchill'in bir bilim kurgu karakteri olduğuna inananlar ise yüzde yirmi üçtü.).

Sherlock Holmes hikâyelerinin popüler ve uzun ömürlü olmasının nedeni belki de yazar tarafından çabuk ve gelişigüzel bir şekilde yazılmalarıdır. Yazar, edebî ününü daha ciddi çalışmalarına dayandırıyordu. Arthur Ignatius Conan Doyle (1859-1930) hikâye anlatımı konusunda doğuştan yetenekliydi çünkü herkesin anlayacağı gibi ve Sherlock Holmes'un ifade edeceği gibi "sanat" ailenin kanında akıyordu.

Sanatsal yönü kuvvetli olan Doyle, ailesinden gelen doğal bir yeteneğe sahipti. Büyükbabası John Doyle (Lakabı "H. B." idi.) politik karikatürler çiziyor ve hiciv sanatıyla uğraşıyordu; amcası Richard Doyle iyi bir ressamdı ve hatıra defteri tutuyordu ("Punch" dergisi için tasarladığı kapaklar ile ünlenmişti.); babası Charles Altamont Doyle ise Edinburgh'nın Holyrood Sarayı'ndaki çeşmelerin yapımında rol almış bir sanatkârdı (her ne kadar çok iyi olmasa da). Genç Conan Doyle, annesinin dizinde saatlerce ataları hakkındaki hikâyeleri dinlerdi. Çok hızlı ve istekli bir okuyucuydu. O kadar hızlıydı ki "Anılar ve Maceralar" (1924) adlı otobiyografisinde ailesinin gittiği küçük bir kütüphanenin, onlara bir günde ikiden fazla kitap değiştiremeyeceklerini bildiren bir yazı gönderdiğini yazmıştı. Zevkleri çok değişkendi. Yeni konuları, yeni yazarları ve yeni kuramları keşfetmekte çok istekli olması yazarlık hayatı boyunca hikâyelerine yansıyordu.

Lancashire'da, Jesuit Stonyhurst Kolejinde eğitim gören Conan Doyle, 1875 Haziranında Londra Üniversitesine kaydolmuş ve 1876'da Edinburgh Üniversitesi Tıp Fakültesine girerek 1881'de mezun olmuştur. Maddi sıkıntı çekmeleri nedeniyle ailesine destek olma amacıyla 1880'de, Kuzey

Buz Denizi'nde balina avı yapan bir Peterhead gemisi olan Hope'ta doktor olarak görev yapmaya başlamıştır. 1881-1882 yılları arasında da Batı Afrika'ya sefer yapan *Mayumba* adlı buharlı gemiyle benzer bir görevle yola çıktı. Kurnaz ve komplocu Dr. George Turnavine Budd ile Plymouth'da kötü bir ortaklık kurduktan sonra, Southsea'de kendi özel muayenehanesini açtı. Bush Villaları, No:1'de tabelasını astıktan sonra hastalarını beklerken boş zamanının çoğunu yazarak geçirdi. Bu süre içinde ürettiği kısa hikâyelerinin hepsi başarılı olamadı ama Kraliçe Viktor-ya zamanına ait muhteşem hikâyesi "Kutup Yıldızı'nın Kaptanı" gibi bazılarından magazin dergilerinde övgü ile bahsedilmiştir.

1885 Ağustosunda evlendikten sonra Conan Doyle kendi zihni için şunları söylemiştir: "Hızlandı… Hem hayal gücüm hem de anlatımım oldukça gelişti." Kısa hikâyelerinin yanı sıra roman ("Girdlestone'daki Ortaklık" gibi) yazmayı denedi ama eseri yayınevlerince geri çevrildi. Conan Doyle daha taze, daha sağlam ve daha ustaca bir şeyler yaratabileceğine inanıyordu. Yıllarca okuduğu Fransız yazarlardan Emile Gaboriau'nun yarattığı Polis Dedektifi Monsieur Lecoq ile Poe'nun başarılı dedektif tiplemesi olan C. Auguste Dupin, onun çocukluk kahramanlarından biri olmuştur. Bu şekilde kendi dedektif hikâyelerini nasıl yaratacağını düşünmeye başlamıştı. Conan Doyle hikâyesini şöyle anlatır:

"Eski bir öğretmenim olan Joe Bell'in kartala benzeyen yüzünü, tuhaf davranışlarını ve ayrıntıları yakalamaktaki ürkütücü ustalığını düşündüm. O bir dedektif olsaydı kontrol edemediği plansız olayları kesinlikle bilimle bağdaştırırdı. Bu etkiyi yaratabilir miyim diye düşündüm. Gerçek hayatta mümkünse bilim kurguda neden mümkün olmasın? Bir insanın zeki olduğunu söylemek kolay ama okuyucu örnekleri görmek istiyor; ki bu örnekleri Bell bize her gün koğuşta gösteriyordu. Bu fikir hoşuma gitti. Bu karaktere ne ad vermeliydim? Hâlâ alternatif isimler yazan defter sayfasını saklıyorum. Biri temel sanata karşı isyan ettiğinde karakterlerin isimlerinde kuşkuya düşer ve Bay Sharps ya da Bay Ferrets gibi adları yaratır. Önce Sherringford Holmes'u sonra Sherlock Holmes'u buldum. Kendi yaptığı kahramanlıkları anlatamayacağına göre bu görevi yapacak sıradan bir arkadaşı olmalıydı, gösterdiği yiğitliklerde rolü olan ve onları aktaran kültürlü bir insan yaratmalıydım. Bu görkemli adamın sıkıcı ve sakin bir adı olmalıydı. Watson adı iyiydi. Artık kuklalarım hazırdı ve 'Kızıl Soruşturma'yı yazmaya başladım."

Conan Doyle notlarına başvurduğunda Watson'ı "Afganistanlı Ormond Sacker" olarak tasavvur ettiğini açıkladı. Ayrıca "J. Sherringford Holmes"u muhafazakâr, hep uyuyormuş gibi gözüken, filozof, ender bulunan kemanların koleksiyonunu yapan uzman bir dedektif olarak düşündüğünü söyledi. 221B Yukarı Baker Caddesi de Holmes'un görevini yapacağı yer olarak belirlendi.

Conan Doyle, ilk Holmes hikâyesi olan "Kızıl Soruşturma"yı, "Yapabileceğimin en iyisiydi ve büyük umutlarım vardı." diyerek nitelendirdi. Ret cevapları üst üste geldiğinde çok üzülmüştü. James Payn kitabı övdü ama hem çok uzun hem de çok kısa bulduğunu söyledi; Arrowsmith Yayınevi, eseri okumadan iki ay sonra iade etti; diğerleri ise "koklayıp" sırtlarını döndüler. En sonunda kitabın müsveddesi Ward, Lock & Co'ya gönderildi. Ucuz ama sansasyon yaratan edebî eserlere meraklıydılar ama cevapları şöyle oldu:

> Sayın Bayım,
>
> Hikâyenizi okuduk ve beğendik; şu anda (1886) piyasada bol miktarda ucuz bilim kurgu kitapları bulunduğundan bu yıl eserinizi yayımlayamayız; ama bir yıl beklemeyi kabul ederseniz size telif hakkı olarak 25 dolar ödeme yapmaya hazırız.

Sonunda "Kızıl Soruşturma" için bir yuva bulunmuştu. Artık tüm dikkatini Monmouth İsyanı'nı anlatan "Micah Clarke" adlı romanına verebilirdi. Birkaç ret cevabı aldıktan sonra Andrew Lang'in tavsiyesiyle Longmans, romanı yayımlamayı kabul etti. Conan Doyle başka Holmes hikâyeleri yazmayı düşünmemişti ama "Kızıl Soruşturma"nın Amerika'da elde ettiği başarı nedeniyle, "Lippincott's Magazin"in temsilciliğini yapan J. M. Stoddart, onu, Londra'da bulunan Langham Otelinde yemeğe davet etti. Bu özel gecede masa arkadaşlarından biri de Oscar Wilde idi ve her ikisinden de "Lippincott's Magazin" için yazı yazmaları istendi. Wilde'ın katkısı "Dorian Gray'in

Portresi" olurken Conan Doyle yine Holmes ile yeni bir maceraya atılmaya karar verdi. Bir ay geçmeden günlüğüne şunları yazdı: *"Dörtlerin Yemini" bitti ve gönderildi.*

Conan Doyle, Sherlock Holmes'u başka bir kitapta kullanmaya niyetlenmemişti ama "Dörtlerin Yemini" ile bu karaktere daha fazla derinlik ve saygınlık katmaya karar verdi. Yarattığı bu karakteri daha fazla okuyucu kitlesine tanıtmak için karşısına bir fırsat çıkmıştı ve bu nedenle daha sofistike bir sunumla ortaya atılması çok önemliydi. Watson "Kızıl Soruşturma" kitabında Sherlock Holmes'un nitelikleri konusunda şu şekilde yorum yapmıştı:

1. Edebiyat bilgisi: sıfır
2. Felsefe bilgisi: sıfır
3. Astronomi bilgisi: sıfır
4. Politika: zayıf

Tüm bunlar "Dörtlerin Yemini"nde değişmektedir çünkü Holmes, Öklit'i kullanarak "Kızıl Soruşturma" ile alay etmekte; Dedektif Athelney Jones'a Goethe'den söz etmekte ve Filozof Winwood Reade'i, Watson'ı eğitmek için öğütlemektedir.

Sherlock Holmes, "Dörtlerin Yemini"nde daha akıllı ve toparlanmış bir karakter olarak karşımıza çıkmakta ve en önemlisi bir gelişme potansiyeli olduğunu göstermektedir. Bu hikâyede sadece Holmes'u önemli ve yankı yapan biri olarak görmemeliyiz çünkü Dr. Watson karakteri de Conan Doyle'un artan yaratıcılığından nasibini almaktadır. İki ana karakter arasındaki bağ, hikâyede önemli bir unsur olmakta ve ilerleyen arkadaşlıkları, başarının anahtarını oluşturmaktadır. Sisli ve gaz lambalarıyla aydınlatılmış Londra da "Dörtlerin Yemini"nde önemli bir rol oynamaktadır; ancak Sherlock Holmes, her ne kadar bu şehri çok iyi tanısa da o zamanlarda Conan Doyle'un başkente dair bilgisi pek iç açıcı seviyede değildi. 6 Mart 1890'da J. M. Stoddart'a yazdığı bir mektupta bunu itiraf etmişti: "(…) Bu arada benim Londra hakkındaki engin ve eksiksiz bilgim sanırım seni eğlendiriyordur. Hepsini, postaneden aldığım haritadan öğrendim."

Göz doktoru olmaya karar veren Conan Doyle, 1890 yılının sonunda Southsea'deki muayenehanesini kapatarak eğitim amacıyla Venedik'e gitti. 24 Mart 1891'de Londra'ya döndü. Mesleğini yapabilmek için 2. Yukarı Wimpole Caddesi'ne taşındı (Conan Doyle "Anılar ve Maceralar" kitabında bu adresi Devonshire Place olarak belirtmiştir ancak bu doğru değildir.). Conan Doyle gerçeği söylüyorsa kendisinin hiç hastası olmamıştır. "Düşünmek ve çalışmak için bundan daha iyi bir ortam sağlanabilir mi? Çok ideal bir yerdi çünkü meslek hayatımda çok başarısızdım. Ancak burada edebî alanda kendimi geliştirmek için her türlü koşul mevcuttu." İşte bu düşünme ve esinlenme döneminde, iyice şekillenmiş olan Sherlock Holmes karakteri ortaya çıkmıştır. Conan Doyle bundan şöyle bahseder:

"O zamanlarda değişik aylık dergiler çıkıyordu ve editörlüğünü Greenhough Smith'in yaptığı 'The Strand' bunların arasında en önemlilerinden biri sayılırdı. Tutarsız hikâyelerle dolu olan bu değişik dergileri ele alacak olursak; tek bir karakteri kullanarak bir dizi yaratıp okuyucunun, bu dergilere bağlanmasını sağlayarak dikkatini çekebilirdik; fakat diğer yandan dizi şeklindeki hikâyeler faydadan çok zarar da getirebilirdi çünkü nihayetinde, okuyucunun bir ay dergiyi almaması hâlinde kaçırdığı bölümden dolayı ilgisi azalabilirdi. Bu nedenle orta yol sürekli aynı karakteri kullanmak ama her ay kendi içinde biten hikâyeler yazmaktı. Sanıyorum bunu fark eden ilk ben oldum ve 'The Strand' dergisi de bu fikri ilk olarak hayata geçiren dergi oldu. Ana karakterimi düşünürken daha önce iki kitapta kullandığım Sherlock Holmes'un kendini, bana, başarı elde edeceğim kısa hikâyeler için ödünç vereceğine inanıyordum. Daha sonra bekleme odasındaki uzun bekleyişlerle baş başa kaldım."

O zamanlarda Conan Doyle'un yaratıcılığı, hikâyelerini yazma hızında gizliydi. 3 Nisan 1891'de temsilcisi A. P. Watt'a "Bohemya'da Skandal"ı gönderdi; 10 Nisanda "Bir Kimlik Vakası" tamamlandı; 20 Nisanda "Kızıl Saçlılar Kulübü" gönderildi; bir hafta sonra 27 Nisanda "Boscombe Vadisi Gizemi" ortaya çıktı. Gribe yakalanmasaydı ilk beş hikâyesi bir ay içinde piyasaya sürülürdü ancak "Beş Portakal Çekirdeği" 18 Mayıs'ta yayımlanabildi. Yeri yerinden oynatan bu hikâyelerin çok kısa bir sürede yazılmaları oldukça etkileyicidir. "Bohemya'da Skandal" adlı eseri 1891 yılının

Temmuz ayında "The Strand" dergisinde yayımlandı ve o zamanlar hiç kimse fark etmese de Holmes'un, Conan Doyle'un ve derginin ünlenmesi garantilenmişti.

Artık her evde Conan Doyle'dan söz ediliyordu ancak o, tarihî kitaplar yazarak daha fazla beğeni toplamak istiyordu. Ekim 1891'de "Beyaz Şirket" yayımlanmış ve hemen ardından 1892'de Nisandan Hazirana kadar yazdığı Napolyon'la ilgili ilk kitap "Büyük Gölge" çıkmıştı. "The Strand" ise daha fazla Sherlock Holmes hikâyesi istiyordu; çünkü ilk seriyi halk çok beğenmişti ve dergi iyi para kazanıyordu. Buna rağmen Conan Doyle, Holmes ile uğraşmak istemiyordu ve 1891 Kasımında "Mavi Yakut" biter bitmez annesine şu mektubu yazdı:

> Sherlock Holmes hikâyelerinin yeni serisi için beş tane daha hikâye yazdım. İlk serinin standartlarında olduklarını düşünüyorum ve toplam on iki hikâyenin iyi bir kitap olacağına inanıyorum ancak altıncı hikâyede Holmes'u katledip sonsuza kadar işini bitirmeyi düşünüyorum. Daha iyi şeyleri düşünmeme engel oluyor.

Annesi onun bu fikrine karşı geldi ve hakkında yazması için bir konu buldu. Bunun sonucunda "Bakır Sahiller" ortaya çıktı. Aslında sadece idam cezasını erteleme ve bir rahatlama vardı ortada ancak cezayı ertelemek geçiciydi…

Şubat 1892'de "The Strand" dergisi Conan Doyle'dan yine Holmes hikâyeleri istedi ama o "Mülteciler" adlı tarihî kitabı üzerinde çalışıyordu. Başka hikâyeler üretmeye pek niyetli değildi çünkü kısa dedektif hikâyeleri için ilginç konular bulmak, bir roman yazmak kadar zaman alıcı bir şeydi. "Anılar ve Maceralar" kitabında şu açıklama yer alıyordu:

> Holmes hikâyelerini yazmaktaki zorluk, uzun bir roman için gerekli olan açık seçik ve orijinal bir konu bulmakla aynıdır. İncelmeye ya da tamamen kopmaya eğilimlidir.

"The Strand"in son isteğinden nasıl kaçınacağını düşündü ve onları vazgeçirmek için yeni yazılacak olan seri için 1.000 pound istemeye karar verdi (İlk serideki her hikâye için otuz sent ve ikinci serideki her hikâye için elli sent almıştı.) "The Strand" hiç tereddüt etmeden şartlarını kabul etti. Böylece Conan'ın planı suya düştü. Artık mecburen yeni hikâyeler için farklı konular düşünmek zorundaydı. Bunun sonucunda "Sherlock Holmes'un Anıları" ortaya çıkacaktı.

Anıların son hikâyesi tamamlandığında Holmes'u öldürme planını gerçekleştirmek gerekiyordu. "The Strand" okuyucuları için 1893 Noel'i çok üzücü geçecekti. Derginin Aralık sayısında "Son Sorun" yayımlandı ve "Sherlock Holmes'un Ölümü" alt yazısıyla Reichenbach Şelalesi'nde Sidney Paget'ın resmettiği Holmes ve Profesör Moriarity'nin dövüşü tasvir edildi. Bu, okuyucular üzerinde o kadar derin bir acı yaratmıştı ki erkeklerin yas tuttuklarını göstermek için ipek şapkalarının üzerini kâğıtla kapladıkları söylenir. Çok sinirli bir okuyucu, Conan Doyle'a "Hayvan!" diye hakaret etmiştir. 1891'de kurulan "The Strand"in sahibi George Newnes, Holmes'un ölümünü "Çok korkunç bir olay!" diye belirtmiştir. Böyle söylemesi çok doğaldı çünkü Sherlock Holmes'un başarısı "The Strand"i çok etkilemişti. Geleceğin neler getireceğini kim bilebilirdi? Bu ölümün, Kraliçe Viktorya'nın bile çok hoşuna gitmediği söylenir.

Görünürde Conan Doyle hiç pişman olmamıştı. 15 Aralık 1900'de "Tit-Bits" adlı dergi, Doyle'un şu sözlerini yayımladı: "Sherlock'u öldürmek için izlediğim yoldan hiç pişmanlık duymadım. Onun ölmüş olması bir daha onun hakkında yazmayacağım anlamına gelmemelidir çünkü eğer ben istersem onun geride bıraktığı notları değerlendirebilirim!" Birkaç ay sonra Conan Doyle, genç bir gazeteci arkadaşı Bertram Fletcher Robinson ile Norfolk'ta golf oynuyordu. Oyun esnasında sohbet ederlerken Robinson, çok vahşi siyah bir köpeğin kırlık alanda hortladığını anlatan bir efsaneden söz etti. Bu hikâye Conan Doyle'un hayal gücünü harekete geçirdi ve her ikisi de ileride adı "Baskerville'lerin Tazısı" olacak kitabın üzerinde birlikte çalışmaya başladılar. İlk başlarda Conan Doyle hikâyeyi "çok ürkütücü" olarak tanımlasa da ileride bir Sherlock Holmes hikâyesine dönüşeceğinden hiç söz etmedi; ancak Doyle, Holmes karakterinin ne kadar beğenildiğini biliyordu ve bu fırsatı kullanarak "The Strand" dergisinin editörünün önüne farklı şartlarla çıktı: "Sadece sizden

değil diğer dergilerden de aynı ücreti almaktaydım. Artık belli ki bu çok daha özel bir durum ve anladığım kadarıyla Holmes'un tekrar dirilişi çok ilgi çekecektir. Diyelim ki yöneticilere Holmes olmadan eski ücretimi ya da Holmes ile yüz pound daha fazlasını istiyorum desem hangisini seçerler? Holmes'a şu anda Amerika'da çok ilgi gösteriliyor."

25 Mayıs'tan önce "Tit-Bits" şunları yazıyordu:

> Conan Doyle, "The Strand" için çok önemli bir hikâye yazacak ve bu hikâyenin ana karakteri Sherlock Holmes olacak… 30.000 ile 50.000 kelime arasında bir dizi şeklinde yayımlanacak ve konusu öncekilere göre çok daha ilginç ve çarpıcı olacak.

Olayların devamının bir tarih niteliğinde olduğunu söyleyebiliriz. "Baskerville'lerin Tazısı" önüne geçilemez bir başarı elde etti ve "The Strand" kendi tarihinde bir ilke imza atarak bu kitabın 7. baskısını yayımladı. Hikâyeyi -Amerikan baskısı da ilave edilecek olursa-200.000 adet bastı. Amerika'da kitap hâlinde yayımlandığında on gün içinde 50.000 adet satıldı.

"Baskerville'lerin Tazısı"nın başarısı Holmes'un yeniden dirilişi için önünü açtı ve Atlantik'in öbür tarafında bulunan Amerika çok yüksek miktarda para teklifinde bulundu: Altı hikâye için 25.000 dolar, sekiz hikâye için 30.000 dolar ve on üç hikâye için 45.000 dolar. Kararını veren Conan Doyle, Holmes karakterinin bütünlüğünü asla bozmayacaktı. "İyi bir konusu olmazsa bir Holmes hikâyesi yazmam." dedi ve devam etti: "Aklımı zorlayacak bir mesele olmalı çünkü başkasının işe karıştırılmaması gerekir." Yeni seri için hikâyeler tamamlanmıştı ancak Conan Doyle başka konular bulmakta zorlanıyordu. "The Strand"te Greenhough Smith'e "hikâyelere devam etmekte yoğun bir isteksizlik yaşadığını" söyledi. "Hepsinde benzerlik var." dedi ancak büyük bir azimle devam ederek konuları buldu ve on üç hikâye daha yazabildi. Hepsi de "Sherlock Holmes'un Dönüşü" adlı kitapta toplandı.

Bu tarihten sonra Doyle, daha az kitap yazdı ve dedektifin bir sonraki kitabı olan "Korku Vadisi" 1915'te piyasaya sürüldü. 1917'de "Son Selam" için yeterince hikâye birikmişti ve "Sherlock Holmes'un Dava Kitabı" 1927'de tamamlanmıştı. Holmes'un tüm maceraları dört roman ve elli altı kısa hikâyede toplanmıştı. Bunlar, Conan Doyle'un en iyi eserleri olarak görülmektedir.

Sherlock Holmes'un hikâyelerinin ilk kez yayımlandığında nasıl bir etki yaratacağını kestirmek neredeyse olanaksızdı. Aslında bu dedektiflik hikâyelerini Conan Doyle yaratmadı; bu onur, Edgar Allan Poe'ya aittir. Fakat olağanüstü buluşları, hikâyelerindeki yaratıcılık ve halkın bu polisiyelere gösterdiği ilgi açısından ele alındığında bu, tek başına elde ettiği bir başarıdır. "The Strand"teki Holmes hikâyelerinin başarısı ve halkın da aynı tür eserleri okuma isteği, diğer dergilerin, Holmes'a rakip bir bilim kurgu karakterini ortaya çıkarmaları gerektiği anlamına gelmekteydi. Birçok kadın dedektif, bilimsel dedektif, kaba ve basit dedektif, kör dedektif, komik dedektif ve ruhani dedektif karakterinin ortaya çıkmasına rağmen yalnızca tek bir Holmes vardı ve birçoğu kendi alanlarında iyi olmalarına karşın bu imitasyonlar asla "aslına" bir rakip olamazlardı. 1891 yılına kadar sakin akan sular bu tarihten sonra coşkuyla akmaya başladı ve bu akıntıya kapılan polisiye romanlar birçok ismin su yüzüne çıkmasına neden oldu ki şimdi sayacağım adların hepsinin ve aynı zamanda sayamadığım diğerlerinin Arthur Conan Doyle'a minnet borcu bulunmaktadır: G. K. Chesterton, Agatha Christie, Dorothy L. Sayers, Raymond Chandler, John Dickson Carr, Dashiell Hammett, Erle Stanley Gardner, Ellery Quenn, John D. MacDonald, Mickey Spillane, Robert B. Parker, Rex Stout, Ross Macdonald, P. D. James, Colin Dexter, Elizabeth George.

Dedektifin arkadaşı söz konusu olduğunda bu borç daha da derinleşmektedir; bu nedenle Watson adı âdeta İngilizcede "ana karakterin arkadaşı" ya da "en iyi arkadaşı" kelimeleriyle eş anlamlı olarak düşünülebilir. Conan Doyle, Edgar Allan Poe'ya olan borcunu itiraf etmekte gecikmedi. Doyle'un, Holmes hikâyelerinde, Poe'nun üç hikâyesindeki Dedektif C. Auguste Dupin'dan çok fazla alıntı yaptığı aşikârdı; sevecen arkadaş ve tarihçi, acemi memur, tuhaf ve abartılı suçlar, dedektifin kolayca bulabilmesi için önüne serilen kanıtlar ve açıklama gerektiren sonuçlar gibi. Ancak

Poe'nun Watson'ı isim konmayacak kadar önemsizken Conan Doyle, Watson'ının canlı ve gerçekçi olması gerektiğinin önemini anlamakta gecikmedi ve inceleyen, not alan, her şeyi aksettiren, ihtiyaç durumunda asistanlık yapan, en önemlisi okuyucunun aklına gelebilecek soruları sormasını bilen bir kişilik yarattı. Böyle bir karakteri canlı hâle getirmek kolay değildir. Bu onuru Conan Doyle'a vermek gerekir çünkü Holmes'u olduğu kadar Watson'ı da hatırlanmaya değer bir karakter hâline getirmiştir. Watson, herkes tarafından halktan biri gibi görüldü. Ana karakter Sherlock Holmes olabilir ancak Watson daha çok sevilmektedir. Holmes'un öğrencisi Vincent Starrett oldukça iyi bir tespitte bulunmuştu: Issız bir adaya düşseler Watson daha az yorucu olurdu. Dedektif-arkadaş ilişkilerinin aslını araştıracak olursak Holmes-Watson ilişkisine dek inebiliriz; Agatha Christie kendi yarattığı Hercule Poirot'yu bile bunu düşünerek yazdığını itiraf etti. "ACD"de Conan Doyle'dan - ve tabii ki Watson'dan- övgü ile bahsetmiştir. 1963 yılında, "Ölüm Saatleri" adlı romanında değişik bilim kurgu dedektiflerinden söz ederken raftan bir Holmes hikâyesi indirir:

> "Sherlock Holmes'un Maceraları" dedi sevgiyle hatta saygıyla diğer kelimeyi bile söyledi: "Maître!"
>
> "Sherlock Holmes mu?" diye sordum.
>
> "Ah, non, non, Sherlock Holmes değil! Ben yazar Sör Conan Doyle'u selamlıyorum. Sherlock Holmes'un hikâyeleri gerçekte zorla yazılmış, aldatmalarla dolu ve çok yapmacıktır ama yazma sanatı… Ah işte o zaman her şey değişir! Dilin verdiği mutluluk ve o muhteşem karakter Dr. Watson'ın yaratılması bambaşka bir şeydir. Ah, işte o gerçek başarıdır!"

Bu pasajda Christie, Holmes'un hikâyelerinde başka bir şeye daha parmak basmaktadır: "Dilin verdiği mutluluk." 1930'da Arthur Conan Doyle'un ölümünden sonra "The Strand"in editörü Greenhough Smith, Holmes'un hikâyeleriyle ilk karşılaştığı zamanki izlenimlerini anlattı:

"İyi yazarlar çok ender bulunurdu ve bu editör, kötü yazılarla yorulup güçlükle ilerlemeye çalışırken âdeta Tanrı tarafından cennetten bir hediyenin gönderildiğine inanmıştı. Bu bezgin editörün ümitsiz hayatına nihayet mutluluk girmişti. Artık karşısında yeni ve hünerli bir yazar vardı; konular tüm açıklığıyla yazılıyor, stildeki duruluk ile mükemmel bir hikâye ortaya çıkıyordu."

Holmes ve Watson karakterlerinin yanı sıra, Holmes hikâyelerinin sürekli bir okuyucu kitlesinin olmasının nedeni şudur: Kaç kez okunursa okunsunlar hep taze ve heyecanlı kalıyorlar, renkli karakterlere sahipler, açık yüreklilikle birdenbire değişen konulara rastlanıyor; ayrıca ani ve ürkütücü karanlıklar ve öbür dünyayı hissettirmeleri de hikâyeleri ilginç kılıyor. Ayrıca 221B Baker Caddesi'nin bilindik oturma odasında her zaman yanan şömine ve gaz lambası, pencereden bakıldığında görülen sis ve Holmes ile Watson'ın koltuklarında oturup müşteri beklemeleri okuyucunun güvenini sağlamaktadır. Biliyoruz ki davaları ne kadar saçma ve kötü ya da olaylar ne kadar ürkütücü olursa olsun, her şey sonunda düzelecektir. Yüz yirmi yıldır bu rahatlatıcı sona dayandık ve bir yüz yirmi yıl daha dayanacağımıza inanıyorum. Sherlock Holmes ve Dr. John Watson değişen yıllarda sabit birer noktadır. Kitaplarında 1895 yılında yaşıyor olmalarına rağmen daha çok yaşayacaklar ve insanlar kitaplarını zevkle okumaya devam edecekler.

Christopher ve Barbara Roden

Christopher ve Barbara Roden birer Sherlock hayranıdırlar ve New York'taki Baker Caddesi Aykırıları ve aynı zamanda dünyanın değişik yerlerinde Sherlock Kulüplerine üyedirler. Christopher, Oxford Sherlock Holmes serisi için iki kitap düzenlemiştir ve her ikisi de Sherlock Holmes ve Sör Arthur Conan Doyle için birçok yazı yazmışlardır. Koleksiyonlarında bulunan Conan Doyle'un bilim kurgusu "Kutup Yıldızı'nın Kaptanı" Ash-Tree yayınevi tarafından basılmıştır.

1. KISIM
Kızıl Soruşturma

Ordunun tıp bölümünden emekli Tıp Doktoru John H. Watson'ın hatıralarının yeni baskısı.

1. BÖLÜM
Bay Sherlock Holmes

1878'de Londra Üniversitesinden tıp doktoru olarak mezun olduktan sonra Netley'ye gidip emredildiği şekilde orduda cerrahlık görevime başladım. Buradaki hizmetimden sonra, asistan cerrah olarak Beşinci Northumberland Alayı'na tayin edildim. O zamanlar alayımızın merkezi Hindistan'daydı ve ben görevime başlamadan önce İkinci Afgan Savaşı patlak verdi. Bombay'a ulaştığımda onbaşılarımın sınırdan geçerek hızla düşmanın ülkesine yayıldığını öğrendim. Benimle aynı durumda olan diğer subaylarla birlikte onları takip ederek güvenli bir şekilde Kandahar'a ulaştık. Artık yeni görevlerime hazırdım.

Bu seferberlik birçoğuna onur ve terfi sağlarken bana sadece talihsizlik ve felaket getirdi. Beni tugayımdan alarak Berkshires'a gönderdiler ve kendimi o talihsiz Maiwand Savaşı'nda buldum. Jezail mermisi damarımı sıyırıp geçti ve köprücük kemiğimi paramparça etti. Çavuşum Murray'nin gösterdiği bağlılık ve cesaret olmasaydı tehlikeli Ghazis'lerin eline düşmem an meselesiydi. Beni hemen bir atın üstüne atarak İngiliz sınırına güvenle ulaştırdı.

Acıdan ve karşılaştığımız zorluklardan bitkin düşmüştüm. Yaralılar, büyük bir trene bindirilerek Peşaver'deki askerî hastaneye götürüldü. Burada biraz toparlanarak koğuşta yavaş yavaş gezinmeye, hatta verandada güneşlenmeye başlamıştım ki Hintlilerin lanet hastalığı tifoya yakalandım. Aylarca hayatımdan ümitlerini kesmişlerdi. Nihayet hastalığı atlatıp iyileşme dönemine girdiğimde o kadar zayıflamış ve güçsüzleşmiştim ki doktor heyeti, bir gün dahi kaybetmeden beni İngiltere'ye geri gönderme kararını verdi. Bunun üzerine Orontes adlı askerî gemiye bindirildim ve bir ay sonra Portsmouth Limanı'na ulaştım. Sağlığım iyice kötüleşmişti ve devlet bana iyileşmem için dokuz ay izin vermişti.

İngiltere'de ne dostum ne de akrabam vardı. Bu yüzden bir kuş kadar özgürdüm -ya da günlük kazancı altı şilin ve altı sent olan biri kadar. Doğal olarak bu şartlarda Londra, tüm sarhoşları ve serserileri bir lağım çukuruna çeken yer çekimiyle beni de içine aldı. Burada, Strand'teki bir otelde rahatsız ve anlamsız bir varlık olarak yaşamaya başladım. Özgürce yaşayıp tüm paramı tükettim. Maddi durumum tehlike çanlarını çalmaya başlayınca bu büyük şehri terk edip kırsal bir bölgede yaşamak ya da hayat tarzımı bütünüyle değiştirmek zorunda olduğumu anladım. İkinci alternatifi seçerek otelden ayrılmaya, daha sade ve ucuz bir yerde kalmaya karar verdim.

Bu kararı aldığım gün Criterion Barda oturuyordum. Biri, aniden omzuma dokundu, dönüp baktığımda onun Stamford olduğunu gördüm. Barts'da birlikte çalışmıştık. Yalnız bir adam için Londra'nın kalabalığında tanıdık bir yüz görmek hoş bir sürprizdir. Eski günlerde Stamford pek yakın dostum değildi ama şimdi ona büyük bir içtenlikle sarıldım. O da beni gördüğüne memnun olmuştu. Duyduğum sevinçten gelen coşkuyla ona Holborn'da öğle yemeği yemeyi teklif ettim ve faytona binerek oradan uzaklaştık.

Kalabalık Londra sokaklarında ilerlerken gizlemediği bir merakla sordu: "Neler yapıyorsun Watson? Zayıflayıp çöpe dönmüşsün ve kapkara olmuşsun."

Ona yaşadıklarımı kısaca anlatmaya başladım. Gideceğimiz yere kadar ancak bitirebildim.

"Zavallım!" dedi, talihsizliklerimi dinledikten sonra üzülerek. "Eh, şimdi neler yapıyorsun peki?"

"Kalacak yer arıyorum." diye cevap verdim. "Hem rahat hem de uygun fiyata bir yer bulabilir miyim diye düşünüyorum."

"Ne kadar tuhaf!" dedi arkadaşım. "Bugün bana aynı şeyi söyleyen ikinci arkadaşım sensin."

"Peki, ilki kimdi?" diye sordum.

"Hastanede kimya laboratuvarında çalışan bir adam. Bu sabah fiyatı kendisine fazla gelen iyi bir daireyi paylaşacak ve kiranın yarısını üstlenecek bir ev arkadaşı bulamadığından yakınıyordu."

“Aman Tanrı’m!” dedim. “Gerçekten daireyi ve ücreti paylaşmak istiyorsa ben onun aradığı adamım. Zaten bir arkadaşı yalnızlığa tercih ederim.”

Genç Stamford bana bardağın üstünden tuhaf bir şekilde baktı. “Ama sen henüz Sherlock Holmes’u tanımıyorsun. Belki onu, sürekli bir ev arkadaşı olarak istemeyebilirsin.”

“Neden? Nesi var?”

“Herhangi bir sorunu olduğundan değil. Fikirleri biraz değişik, bilimin bazı dallarına fazla meraklı ama tanıdığım kadarıyla çok düzgün bir insan.”

“Yoksa tıp öğrencisi mi?” diye sordum.

“Hayır. Aslında niyetinin ne olduğu konusunda hiçbir fikrim yok. Sanıyorum anatomi ile ilgileniyor ve birinci sınıf bir kimyager ama bildiğim kadarıyla hiç tıp dersi almadı. Çalışmaları çok düzensiz ve garip; fakat profesörleri dahi şaşırtacak derecede bilgi birikimi var.”

“Ona niyetini hiç sormadın mı?” diye sordum.

“Hayır, ondan laf almak pek kolay değildir ama birini sevdi mi oldukça konuşkan olabiliyor.”

“Onunla tanışmayı isterdim. Eğer biriyle beraber yaşayacaksam çalışkan ve sessiz olmasını tercih ederim. Gürültüyü ya da heyecanı kaldıracak kadar iyileşmedim. Hayatımın sonuna kadar bana yetebilecek kadarını Afganistan’da yaşadım zaten. Bu arkadaşınla nasıl tanışabilirim?”

“Büyük bir olasılıkla onu laboratuvarda bulabiliriz.” diye cevap verdi arkadaşım. “Ya haftalarca oraya uğramaz ya da sabahtan akşama kadar orada çalışır. İstersen yemekten sonra oraya gidebiliriz.”

“Memnun olurum.” diye cevap verdikten sonra başka konulardan söz etmeye başladık.

Holborn’dan ayrıldıktan sonra hastaneye giderken Stamford bana, ev arkadaşım olacak beyefendi hakkında birkaç şey daha söyledi.

“Onunla anlaşamazsanız sakın beni suçlama!” dedi. “Laboratuvardaki karşılaşmalarımızın dışında onu pek tanıdığımı söyleyemem. Bu görüşmeyi sen istedin. Bu nedenle beni sorumlu tutmamalısın.”

“Eğer anlaşamazsak ayrılırız.” diye cevap verdim.

“Bana öyle geliyor ki Stamford…” diye ekledim, gözlerinin içine dik dik bakarak. “Sanki senin sorumluluk almayı istememek için nedenlerin var. Yoksa korkunç derecede sinirli midir? Nedir? Bu konuda samimiyetsiz olma.”

“Anlatılmazı anlatmak zordur.” diyerek güldü. “Holmes bana göre biraz fazla meraklı, hatta biraz ürkütücü olabiliyor. Onu, bir arkadaşına sebzeden yapılmış morfini enjekte ederken düşünüyorum da… Yanlış anlama. Bunu kötü niyetinden yapmaz. Sadece merakından, vereceği tepkileri görmek ve fikir edinebilmek için yapar. Adil olmak gerekirse aynı şeyi kendisine bile istekle yapacağından hiç kuşkum yok. Kesin ve mutlak bilgiye karşı müthiş bir tutkusu var.”

“Doğrusu da bu.”

“Evet ama bazen abartabiliyor. Örneğin anatomi odasındaki kadavraları bir sopayla dövebiliyorsa işte bu bence biraz fazla tuhaf.”

“Kadavraları mı dövmüş!”

“Evet. Öldükten sonra ne kadar yaranın oluşacağını anlamak için. Kendi gözlerimle gördüm.”

“Ve onun bir tıp öğrencisi olmadığını mı söylemek istiyorsun bana?”

“Hayır, değil. Neyin üzerinde çalıştığını ancak Tanrı bilir. Neyse, geldik artık Bundan sonra ilk izlenimlerini kendin şekillendirebilirsin.”

O konuşurken dar bir yola saptık. Kocaman hastanenin bir kanadına açılan küçük bir kapıdan girdik. Buralar benim için bilindik yerlerdi. Kasvetli taş merdivenleri çıkarken ve beyaz badanalı duvarlar arasında ilerleyip kül rengi kapılardan geçerken bana yol gösterecek birine ihtiyacım yoktu. Koridorun sonunda kimya laboratuvarına açılan alçak girişli bir kapı bulunuyordu.

Her tarafı bir sürü şişeyle dolu yüksek tavanlı bir odaya girdik. Etrafta bulunan geniş ve alçak masaların üzerinde imbikler, deney tüpleri ve yanan mavi renkli aleviyle Bunsen gaz lambaları vardı. Odada, masaya eğilerek işine yoğunlaşmış sadece bir öğrenci vardı. Ayak seslerimizi duyunca etrafına bakındı ve bizi görünce sevinçle ayağa kalktı. “Buldum, buldum!” diye bağırdı arkadaşıma, elindeki

deney tüpüyle bize doğru koşarak. “Hemoglobini tortusundan ayıracak bir belirteç buldum.” Bir altın madeni bulsaydı yüz ifadesi bundan daha fazla mutluluk göstermezdi.

Stamford “Dr. Watson, bu Bay Sherlock Holmes.” diyerek bizi tanıştırdı.

“Nasılsınız?” dedi büyük bir samimiyetle. Elimi o kadar sıktı ki çok şaşırdım. “Sanıyorum Afganistan’da bulunmuşsunuz.”

Çok şaşırarak “Bunu nereden biliyorsunuz?” diye sordum.

“Boş ver…” dedi kendi kendine gülümseyerek. “Şu anki mesele hemoglobindir. Ne kadar önemli bir keşifte bulunduğumun farkında mısınız?”

“Kuşkusuz kimyasal olarak ilginç.” dedim. “Ama uygulamada…”

“Be adam, yılların en pratik tıp buluşu bu! Kan izleri üzerine yanıltmayan bir test olduğunu görmüyor musun? Gelin bakın!” diyerek büyük bir coşkuyla paltomun kolundan tutup beni çalıştığı masaya götürdü. “Biraz taze kana ihtiyacım var.” diyerek iğneyi parmağına batırdı ve kan damlasını bir kimya pipetinin içine akıttı. “Şimdi bu kanın küçük bir miktarını bir litre suya ilave edeceğim. Baktığınızda çözeltimiz saf su gibi görünecek. Kanın sudaki miktarı belki de milyonda bir düzeyinde olacak ama hiç şüphem yok ki istediğimiz karakteristik tepkimeyi elde edeceğiz.” Bir yandan konuşurken diğer yandan da beyaz kristal ve sonra da saydam bir sıvıdan birkaç damla ekledi. Solüsyon bir anda kırmızıya çalan mat kahverengi bir renk aldı ve kahverengimsi bir toz bulutu cam kavanozun dibine çöktü.

“Ha ha!” diyerek ellerini çırptı. Yeni bir oyuncak almış bir çocuk kadar sevinçli görünüyordu. “Ee, ne düşünüyorsunuz?” diye sordu.

“Çok hassas bir deneye benziyor.” dedim.

“Harika! Harika! Önceki kan testi beceriksizce yapılmıştı ve kesin sonuçlar elde edilemiyordu. Kan yuvarları üzerinde yapılan mikroskobik inceleme de öyle. Lekeler birkaç saatlikse o zaman hiçbir işe yaramıyordu. Artık kan izi eski ya da yeni olsun, bu çok işe yarayacak. Bu daha önce keşfedilseydi eğer şu anda sokaklarda serbestçe dolaşan suçlular hak ettikleri cezayı almış olacaklardı.”

“Gerçekten de öyle…” diye mırıldandım.

“Kriminal davalar bu noktada tıkanıyor. Bir suç işlendikten belki de aylar sonra bir adamdan şüpheleniliyor. Çarşaflarını ya da kıyafetlerini inceliyorlar ve kahverengi lekeler görüyorlar. Bunlar kan lekeleri mi çamur lekeleri mi pas lekeleri mi yoksa meyve lekeleri mi? Hangisi? Birçok uzmanı şaşırtan soru bu. Neden acaba? Çünkü güvenilir bir test yoktu. Artık Sherlock Holmes testi var ve her şey kolayca açığa çıkacak!”

Konuşurken gözleri parlıyordu. Hayal gücünü alkışlayan bir kalabalık varmış gibi elini kalbine götürerek reverans yaptı.

“Sizi tebrik ediyorum.” dedim, gösterdiği coşkuya şaşırarak.

“Geçen sene Frankfurt’ta, von Bischoff davası görülmüştü. Benim testim kullanılsaydı kesinlikle asılırdı. Ayrıca Bradford’lı Mason, kötülüğüyle ün salmış Muller, Montpellier’li Lefevre, New Orleans’lı Samson da var. Kararı etkilenecek birçok dava sayabilirim şimdi.”

“Ayaklı bir suç takvimi gibi görünüyorsunuz.” dedi Stamford gülerek. “Gazeteye yazabilirsiniz. Başlığı da ‘Geçmişten Polisiye Haberler’ olabilir.”

“Çok ilginç hikâyeler çıkabilir.” dedi Sherlock Holmes, kanayan parmağına yara bandını sararken. Sonra bana dönüp gülümseyerek “Dikkatli olmalıyım. Zehirle çok uğraşıyorum.” dedi. Konuşurken elini bana uzattı ve her tarafı yara bantlı, kuvvetli asitlerle uğraşmaktan rengi değişmiş derisini fark ettim.

“Buraya iş konuşmaya geldik.” dedi Stamford, üç ayaklı bir tabureye oturup bir tanesini de ayağıyla bana doğru iterek oturmamı beklerken. “Arkadaşım uygun bir pansiyon arıyor ve sen yükünü paylaşacak birini bulamadığından yakınıyordun. Ben de ikinizi bir araya getirmenin iyi olacağını düşündüm.”

Sherlock Holmes dairesini benimle paylaşma fikrini oldukça beğenmiş görünüyordu. “Baker Caddesi’ndeki bir daire dikkatimi çekti.” dedi. “İkimiz için de uygun bir yer. Ağır bir tütün kokusu sizi rahatsız etmez umarım.”

“Zaten ben de içiyorum.” diye cevap verdim.

“Pekâlâ. Genelde kimyasal malzemelerim ortalıkta olur ve bazen deneyler yaparım. Bu sizi rahatsız eder mi?”

“Kesinlikle hayır.”

“Bakalım… Benim diğer kusurlarım neler olabilir? Bazen moralim bozulur ve günlerce konuşmam. Böyle olduğunda benim somurtkan olduğumu düşünmemelisiniz. Sadece beni rahat bırakın. Bir süre sonra düzeldiğimi görürsünüz. Senin itiraf edeceğin bir şey var mı? Beraber yaşamadan önce birbirimizin en kötü yanlarını öğrensek iyi olur.”

Bu çapraz sorguya güldüm. “Bir buldok yavrusu besliyorum.” dedim. “Ayrıca kavgaya, gürültüye karşıyım. Malum sinirlerim çok bozuldu. Bunun dışında alışılmadık saatlerde uyanırım ve çok tembelim. Bir bu kadar daha kötü alışkanlığım var ama şimdilik sayacaklarım bu kadar.”

“Keman çalmayı gürültü olarak nitelendiriyor musun?” diye sordu endişeyle.

“Kemancıya bağlı.” diye cevap verdim. “İyi çalınan keman tanrılar için bir ziyafettir ama kötü çalınırsa…”

“Ah, tamam, tamam…” dedi neşeyle gülerek. “Sanıyorum her şeyi konuştuk. Tabii bu daire sizin için uygunsa…”

“Daireyi ne zaman görebiliriz?”

“Yarın öğleyin buraya gel. Sonra beraber gider her şeyi hallederiz.” diye cevap verdi.

“Tamam, yarın öğlen görüşmek üzere.” dedim tokalaşırken.

Onu kimyasal malzemeleriyle çalışması için bırakıp konakladığım otele doğru yürümeye başladık. Birdenbire durup Stamford’a dönerek “Sahi, benim Afganistan’dan geldiğimi nasıl bildi?” diye sordum.

Arkadaşımın gülümsemesi bir bilmece gibiydi. “Bu da onun ilginç bir özelliği.” dedi. “Birçok insan olayları nasıl öğrendiğini hep merak etmiştir.”

“Ah, gizemlilik var işin içinde desene…” dedim ellerimi ovuşturarak. “Bu çok merak uyandırıcı. Bizi bir araya getirdiğin için sana minnettarım. Biliyorsun: ‘İnsanoğlunu anlamak yine insanoğlunun görevidir.’ ”

“O zaman onu incelemelisin.” dedi, Stamford benimle vedalaşırken. “Onun çözülmesi güç bir problem olduğunu göreceksin. Bahse girerim ki o senin hakkında, senin onun hakkında öğreneceğinden daha fazlasını öğrenecektir. Haydi görüşürüz!”

“Güle güle.” dedim ve yeni arkadaşımı merak ederken otelime doğru yol aldım.

2. BÖLÜM
Tümdengelim

Ertesi gün sözleştiğimiz gibi öğlen buluşup 221B Baker Caddesi'ndeki daireyi incelemeye gittik. Rahat edebileceğimiz iki yatak odasına ilaveten bir de büyük, havadar oturma odası bulunmaktaydı. Zevkli döşenmiş bu evde iki geniş pencere vardı. Bir dairede bulunabilecek her şeye sahipti ve yükü aramızda bölüştüğümüzde altından rahatlıkla kalkabileceğimizi görüyorduk. Bu nedenle hemen pazarlığını yapıp bu eve taşınmaya başladık. Aynı akşam otelden eşyalarımı getirdim ve ertesi sabah Sherlock Holmes, birkaç kutu ve bavuluyla beni izledi. Bir iki gün eşyalarımızı mümkün olduğu kadar en iyi şekilde yerleştirmeye çalıştık. Oturacak hâle geldiğinde yeni çevremize ayak uydurmaya çabaladık.

Holmes kesinlikle birlikte yaşaması güç bir adam değildi. Kendi hâlinde, sessiz, düzenli alışkanlıkları olan biriydi. Akşamları saat 10'dan sonra onu ayakta görmek ender görülen bir şeydi ve sabahları ben kalkmadan kahvaltısını yapıp çoktan evden çıkmış olurdu. Gününü bazen kimya laboratuvarında, bazen anatomi odalarında geçirir ya da şehrin banliyö taraflarında uzun yürüyüşlere çıkardı. Çalışma hevesiyle dolduğunda enerjisine diyecek bir şey yoktu ama arada sırada hareketsiz kaldığında günlerce oturma odasındaki koltuktan kalkmazdı. Böyle zamanlarda ne tek kelime bir şey söyler ne de hareket ederdi. Yüzünde boş ve anlamsız bir ifade görülürdü. Uyuşturucu kullandığından şüphe edebilirdim ama ölçülü davranışları ve iradesi bunun mümkün olmadığını gösteriyordu.

Haftalar geçtikçe ona olan ilgim ve hayattaki amacı bende derin bir merak uyandırmaya başladı. Kişiliği ve görünüşü en dikkatsiz bir gözlemcinin dahi ilgisini çekebilirdi. Oldukça uzun boyluydu ama kamburu çıktığından daha kısa gösteriyordu. Ara sıra dikkatli ve delici bakışları göze çarpıyordu; ince atmaca gibi burnu ona dikkatli ve kararlı bir görünüm veriyordu. Kare şeklinde ve öne çıkık çenesi de sebatlı bir erkek imajı yaratıyordu. Elleri mürekkep ve kimyasal maddelerle lekelenmesine karşın hassas bir dokunma duyusu vardı ve ben, bunu, narin enstrümanına her dokunuşunda gözlemleyebiliyordum.

Okuyucu beni herkesin işine burnunu sokan biri gibi görebilir; fakat itiraf etmeliyim ki bu adam benim merakımı uyandırdı ve kendisiyle ilgili konularda ağzı sıkılığını aşıp laf alma çabalarım hep boşa çıktı. Şahsım için hüküm vermeden önce hayatımın ne kadar amaçsız olduğunu ve ilgimi çekebilecek ne kadar az şeyin bulunduğunu söylememe izin verin. Hava durumu uygun olmadığında -ki buralarda bu çok normaldi- sağlık durumum birçok şeyi yapmama engel oluyordu ve beni gündelik hayatın monotonluğundan kurtaracak tek bir arkadaşım bile yoktu. Bu koşullarda kendimi ev arkadaşımın gizemli hayatını anlamaya adadım ve zamanımın çoğunu onun nasıl biri olduğunu çözmekle geçirdim.

Tıp okumuyordu. Bir soruya cevap verirken Stamford'ın da söylediği gibi bunu bizzat doğrulamıştı. Ayrıca hiçbir alanda eğitim almamıştı. Ne bilim ne de eğitim dünyasına adımını atmıştı; ancak bazı alanlarda öğrenme azmi dikkati çekecek ölçüdeydi. Alışılmışlığın dışında bilgisi o kadar geniş ve çoktu ki gözlemleri beni şaşırtıyordu.

İstikrarsız okurlar öğrendiklerinin doğruluğunu nadiren görebilirler. İyi bir nedenleri olmazsa hiç kimse aklını küçük şeylerle yormaz.

Cehaleti de bilgisi ölçüsünde ilginçti. Edebiyat, felsefe ve politika konularında neredeyse yok denecek kadar az bilgisi vardı. Thomas Carlyle'dan bir alıntı yaptığımda oldukça saf bir şekilde onun kim olduğunu ve ne yaptığını sordu. Kopernik teorisi ve güneş sisteminden bihaber olduğunu tesadüfen öğrendiğimde şaşkınlığım doruk noktasına ulaştı. 19. yüzyılda sıradan medeni bir insanın dünyanın güneşin çevresinde dönüyor olduğunu bilmemesi bana olağanüstü şaşırtıcı gelmişti.

"Şok olmuşa benziyorsun." dedi şaşkınlık ifademe gülümseyerek. "Artık hepsini öğrendiğime göre, unutmak için elimden geleni yapacağım."

"Unutmak mı!"

"Gördün mü?" diyerek açıklamaya başladı: "Bence bir insanın beyni boş bir oda gibidir. İnsan kendi seçtiği eşyaları oraya dizebilmelidir. Ancak bir ahmak bulabildiği tüm eşyaları oraya depolar. Böylece ona yararlı olabilecekler o kadar çoğalır ya da karmakarışık bir hâle gelir ki ulaşmak istediklerini bulamayabilir. Oysa becerikli işçi o odaya götüreceklerinde titiz davranır. Kendisine gerekli olanlar dışında hiçbir şeyi almaz ama yine de zengin ve düzenle yerleştirilmiş eşyalarla dolu bir depoya sahiptir. Bu deponun esnek duvarları olduğunu ve istediğin kadar genişletebileceğini düşünmek bir hatadır. Kaldı ki oraya ekleyeceğin her bilgi daha öncekileri unutmana sebep bile olabilir. Bu nedenle gereksiz bilgiler yararlı bilgileri oradan ite kaka çıkarmamalıdır."

"Ama güneş sisteminden bahsediyoruz!" diyerek karşı çıktım.

"Bana ne!" diyerek tersledi. "Güneşin çevresinde döndüğümüzü söylüyorsun. Ayın çevresinde dönsek de bunun ne bana ne de işime bir yararı olurdu."

Tam ona mesleğinin ne olduğunu soracaktım ki tavırlarından bunun iyi bir fikir olmadığını anladım. Kısa süren sohbetimizi düşünerek bir sonuç çıkarmaya çabaladım. Kendi alanıyla ilgili olmayan hiçbir bilgiye ulaşmak istemediğini söylüyordu. Bu nedenle bildiği her şey ona yararlı olmalıydı. Zihnimden onun bilgi sahibi olduğu alanları geçirdim. Hatta bir kâğıt kalem alarak sıralama yaptım. Listemi tamamladığımda gülümsüyordum. Liste şu şekildeydi:

1. Edebiyat bilgisi: Sıfır
2. Felsefe bilgisi: Sıfır
3. Astronomi bilgisi: Sıfır
4. Politika: Zayıf
5. Botanik: Değişken. Güzelavrat otu, afyon ve genel olarak zehirler konusunda bilgili ancak bahçıvanlık konusunda bilgisiz.
6. Jeoloji: Pratik ama sınırlı bilgi. Toprak çeşitlerini ayırt edebiliyor. Yürüyüş yaptıktan sonra pantolonuna sıçrayan çamurları göstererek Londra'nın neresinden geldiğini söyleyebiliyor.
7. Kimya bilgisi: Oldukça iyi.
8. Anatomi bilgisi: Kusursuz ama sistematik değil.
9. Kriminal bilgisi: Çok fazla. Yüzyılımızda işlenen her suçun ayrıntılarını biliyor.
10. Kemanı çok iyi çalıyor.
11. Çok iyi bir eskrimci, kılıç kullanmakta usta ve boksör.
12. Uygulamadaki İngiliz kanunlarını biliyor.

Listemde buraya gelince dayanamayıp kâğıdı ateşe attım. "Eğer bu adamın bütün bu icraatlarının bir orta yolunu bulmaya çalışıyorsam…" dedim kendi kendime. "En iyisi çabalamaktan vazgeçmek."

Ancak keman çalışındaki ustalığına diyecek bir şey yoktu. Olağanüstüydü ve bu da diğer başarıları kadar ilginçti. Değişik eserleri hatta bildiğim zor eserleri, benim ricamla çalmıştı. Mendelssohn'un *Lieder*'ını ve diğer sevdiğim parçaları bana dinletmişti. Oysa yalnız kaldığında çok nadir bilinen parçaları çalardı. Bazen geceleri koltuğuna yaslanır, gözlerini kapatır ve kemanını özensizce dizine sürterdi. Arada sırada yüksek sesli, bazen de melankolik melodiler çalardı. Zaman zaman kendi uydurduğu neşeli parçalar da duyardım. Bunlar onun duygularının yansımalarıydı. Ancak müzik onun düşüncelerine yardımcı oluyor muydu yoksa sadece bir arzu veya beğeni miydi bilemiyorum. Çileden çıkaran sololarına isyan edebilirdim ama tam sabrımı zorladığım anda en sevdiğim parçaya başlayarak beni sakinleştirmeyi başarıyordu.

İlk haftalarda kimse bizi ziyarete gelmedi ve ben de arkadaşımın, benim gibi hiç dostu olmadığını düşünmeye başladım; ama kısa bir süre geçtikten sonra toplumun değişik kesimlerinden değişik arkadaşları olduğunu öğrendim. Küçük, soluk yüzlü, fare suratlı, siyah gözlü bir adam vardı mesela; bizi tanıştırırken onun Bay Lestrade olduğunu söylemişti ve bu adam haftada üç dört defa evimize gelmeye başlamıştı. Bir sabah oldukça şık giyinmiş bir genç kız gelmişti ve yarım saat kadar bizde oturmuştu. Aynı gün öğleden sonra Yahudi bir esnafa benzeyen gri saçlı, keyifsiz ama bir o kadar da heyecanlı bir ziyaretçi geldi. Peşinde yaşlı ve pasaklı bir kadın vardı. Başka bir gün de yaşlı

ve beyaz saçlı bir beyefendi arkadaşımla görüştü. Başka bir gün de kadife üniformasıyla bir yataklı vagon görevlisi geldi. Bu kişiler ne zaman bize gelseler, Sherlock Holmes oturma odasını kullanmak için benden istirhamda bulunurdu ve ben de yatak odama çekilirdim. Beni müşkül bir duruma soktuğu için her defasında özür dilerdi. "Bu odayı bir iş yeri gibi kullanmak zorundayım ve bu insanların hepsi benim müşterilerim." derdi. Yine ona bir soru sorma fırsatı yakalamış oluyordum ama inceliğim onu, bana açıklama yapmak zorunda bırakmaktan alıkoyuyordu. O zamanlar bana açıklama yapmaktan kaçındığı için önemli nedenleri olduğunu düşünmüştüm; fakat daha sonra konuyu kendisi açtı.

Tarihi çok iyi hatırlıyorum, 4 Marttı ve ben her zamankinden erken kalkmıştım. Sherlock Holmes'un kahvaltısını bitirmediğini gördüm. Geç kalkmama alışık olan ev sahibi ne kahvaltımı hazırlamış ne de kahvemi yapmıştı. Gereksiz bir huysuzlukla zile bastım ve kısaca hazır olduğumu ima ettim. Masadaki dergiyi alıp oyalanırken arkadaşım sessizce kahvaltısına devam etti. Makalelerden birinin başlığı kurşun kalemle işaretlenmişti. Ben de doğal olarak göz gezdirdim.

İddialı bir başlık duruyordu karşımda; "Hayatın Kitabı" ve bir insanın, karşısına çıkabilecek her şeyi doğru ve sistematik bir şekilde inceleyerek ne kadar çok şeyi öğrenebileceğini anlatıyordu. Kurnazlık ve saçmalık karışımı bir şeymiş gibi geldi bana. Mantığı anlaşılır ve yoğun ama tümdengelimi uzak ve abartılıydı. Yazara göre, bir insanın düşüncelerini anlamak için ufak bir hareketi ya da bir bakışı yakalamak yeterliydi. Ona göre aldanma, gözlem ve analiz eğitimi almış kişiler için olanaksızdı. Çıkardığı sonuçlar Öklit'in önermelerinde olduğu gibi hatasızdı ve bunlar deneyimsizler için o kadar şaşırtıcı olurdu ki onun izlediği yolu anlayana kadar belki de onu bir büyücü olarak görebilirlerdi.

"Bir damla suyun…" diyordu yazar. "Görmeden ve duymadan Atlantik ya da Niagara Şelalesi'nden olabileceği olasılığını çıkarabilmelidir bir mantıkçı. Bu nedenle hayat büyük bir zincirdir ve bir halkasını bize gösterdiklerinde onun içeriğini bilebiliriz. Bütün sanatlarda olduğu gibi tümdengelim ve analiz biliminde de uzun ve sabırlı bir çalışmayla uzman olunabilir ve hayat da bir ölümlünün onun hatasız bir ustası olmasına izin verecek kadar uzun değildir. Bir insana çok büyük zorluklar çıkaracak ahlaki ve zihinsel yönleri ele almadan önce daha basit problemleri ele almak gerekiyor. Biri, bir başka ölümlüyle karşılaştığında bir bakışta onun geçmişini ve hangi işle uğraştığını anlayabilmelidir. Bu alıştırma biraz çocukça gözükse de insanın gözlem yeteneğini geliştirir ve kişiye nereye ve ne için bakması gerektiğini öğretir. Bir insanın tırnaklarından, ceketinin kollarından, botlarından, pantolonunun diz yerlerinden, işaret ve başparmağındaki nasırlardan, yüz ifadesinden, gömlek kollarından… İşte bütün bu saydıklarımdan bir insanın hayatına ulaşılabilir. Bütün bunlara dikkat eden bir gözlemci, o insan hakkında aydınlatıcı bilgilere ulaşamazsa işte o zaman çok yazıktır…"

"İyice zırvalamış!" diye bağırdım, dergiyi masanın üzerine fırlatarak. "Hayatımda böyle saçmalık okumadım!"

"Ne oldu?" diye sordu Sherlock Holmes.

"Ne olacak, şu makaleye bak!" dedim kahvaltı masasına oturup yumurta kaşığı ile yazıyı işaret ederek. "Üzerini çizdiğine göre yazıyı sen de okumuşsun. İtiraf etmeliyim ki çok zekice yazılmış ama yine de sinirlerimi bozdu. Belli ki çalışma odasındaki rahat koltuğuna oturup bu karşıt düşünceleri geliştirerek yazıya döküyor. Bunlar pratik değil. Metroda üçüncü sınıf vagonların birinde tıklım tıklım gittiğini görmek ve ona herkesin ne iş yaptığını sormak isterdim. Bilemeyeceğine dair bine bire bahse girerim."

"Paranın hepsini kaybederdin." dedi Holmes sakince. "Makaleye gelince onu ben yazdım."

"Sen mi!"

"Evet. Ben hem gözlemleyebiliyorum hem de sonuç çıkarabiliyorum. Sana hayalî gibi görünen teorilerim aslında çok pratik; hatta her gün yemek zorunda olduğum bu ekmek, peynir kadar pratik."

"Peki, nasıl?" diye sordum isteksizce.

"Bir işim var ve sanıyorum dünyada bir tek ben yapıyorum bu işi. Eğer ne olduğunu anlayabileceksen söyleyebilirim ki ben bir danışman dedektifim. Burada, Londra'da, devlete bağlı

çalışan çok sayıda dedektif ve özel dedektif var. Bu insanlar, bir sorunları olduğu zaman bana gelirler ve ben onlara yardımcı olmaya çalışırım. Bütün delilleri önüme sererler. Ben de suçlularla ilgili tarihî bilgimin de desteğiyle genellikle onlara yardımcı olurum. İşlenen suçların birbirleriyle büyük benzerlikler gösterdiklerinden söz edebiliriz. Eğer birinci ve bininci suç arasındaki bağlantıyı kuramazsanız bu çok tuhaftır. Lestrade çok ünlü bir dedektiftir. Bir sahtekârlık davasında bir sorunla karşılaştı. İşte bu nedenle buraya geldi."

"Peki, diğer insanlar kimdi?"

"Onların çoğunu özel haber alma teşkilatı gönderir. Hepsinin başı biraz beladadır ve yardım isterler. Ben hikâyelerini dinlerim, onlar da benim tavsiyelerimi dinlerler, sonra da ücretimi alırım."

"Sen ne demek istiyorsun?" diye sordum. "Yani odandan çıkmadan başkalarının çözemediği sorunları mı çözüyorsun? Üstelik diğerleri olay yerinde inceleme yaptıkları hâlde!"

"Aynen öyle! Benim sezgilerim çok güçlüdür. Ara sıra daha karmaşık bir dava ile karşılaştığım da oluyor. İşte o zaman benim de oraya buraya koşturup kendi gözlerimle görmem gerekiyor. Davaları çözmek için özel yöntemlerim var ve bu da her şeyi kolaylaştırıyor. Seni çok sinirlendiren makaledeki tümdengelim kuralları, benim için pratikte paha biçilemez derecede önemli. Gözlem için de bu geçerli. İlk karşılaştığımızda senin Afganistan'dan geldiğini söylediğimde çok şaşırmıştın."

"Büyük bir olasılıkla sana söylemişlerdi."

"Kesinlikle hayır, senin Afganistan'dan geldiğini anlamıştım. Alışkanlığım sayesinde düşünceler zinciri kafamdan o kadar hızla ve kolaylıkla geçti ki orta basamakları atlayarak tepeye, yani sonuca vardım. Sana izlediğim basamakları anlatayım. Önce mantığımı kullandım: 'Bu adam tıpla uğraşıyor gibi gözükmesine karşın orduda bulunmuş gibi duruyor. O zaman orduda tıp doktoru olmalı.' diye düşündüm. 'Tropik bölgelerden yeni dönmüş olmalı çünkü yüzü esmer ama bunun onun doğal rengi olmadığı el bileklerinden anlaşılıyor. Yüz ifadesinden zorluklar ve hastalıklarla boğuştuğunu görüyorum. Sol kolu yaralanmış çünkü pek fazla bükmüyor ve doğal durmuyor. İngiliz ordusunun bir tıp doktoru hangi tropik bölgede bu kadar büyük zorluklarla karşılaşıp kolunu yaralayabilir acaba? Tabii ki Afganistan'da!' Bütün bunları bir iki saniye içinde düşündüm. Bunun üzerine sana Afganistan'dan geldiğini söylediğimde çok şaşırmıştın, hatırlıyor musun?"

"Sen böyle ifade edince ne kadar basit görünüyor." dedim gülümseyerek. "Edgar Allan Poe'nun Dupin'sını hatırlatıyorsun. Böyle varlıkların hikâyelerin dışında var olduklarına inanmıyordum."

Sherlock Holmes ayağa kalkarak piposunu yaktı. "Beni Dupin ile karşılaştırarak bana iltifat ettiğini mi sanıyorsun?" dedi. "Bana göre Dupin çok adi bir adam. On beş dakikalık bir sessizlikten sonra uygun bir anı bekleyip arkadaşlarının konuşmalarının arasına girmesi oldukça göz boyayıcı ve yüzeyseldir. Muhakkak analitik yeteneği vardı ama Poe'nun düşündüğü gibi kesinlikle olağanüstü bir şey değildi."

"Gaboriau'nun çalışmalarını hiç okudun mu?" diye sordum. "Sence Lecoq senin düşündüğün niteliklerde bir dedektif mi?"

Sherlock Holmes alaycı bir şekilde gülümsedi. "Lecoq çok kötü bir acemiydi!" dedi, kızgın bir ses tonuyla. "Onun tek iyi yönü enerji dolu olmasıydı. O kitap beni hasta etti. Bütün mesele, bilinmeyen bir suçluyu teşhis etmekti. Ben bunu yirmi dört saat içinde çözerdim. Ama o, bu işe altı ayını verdi. Dedektiflerin nelerden kaçınması gerektiği konusunda bir ders kitabı olabilir."

Takdir etiğim bu iki karakterin önemsenmemesi beni hiddetlendirdi. Pencereye doğru yürüyüp kalabalık caddeyi izlemeye koyuldum. *Bu adam çok zeki olabilir,* diye düşündüm. *Ama yine de kendini beğenmişin biri…*

"Bu aralar ne suç işleniyor ne de suçlu bulunabiliyor." dedi terslenerek. "Bizim meslekte zeki olmanın ne faydası var? Ben ünlü olacak kadar zeki olduğumu biliyorum. Suçluları bulma konusunda benim kadar çalışan biri bu dünyada ne yaşadı ne de yaşayacak. Peki ya sonuç? Suç yok! Bir Scotland Yard memurunun çözebileceği kadar adi motivasyonlarla yönlendirilmiş suçlular var."

Onun mağrur konuşmalarının etkisinden hâlâ çıkamamıştım. En iyisi konuyu değiştirmek olacaktı.

"Oradaki adamın ne aradığını merak ediyorum." dedim. İri yapılı, sade giyimli bir adam karşı taraftaki evlerin numaralarına telaşla bakınıyordu. Belli ki elindeki büyük mavi zarfı bir yere ulaştırmaya çalışıyordu.

"Deniz Kuvvetlerinden emekli çavuşu mu kastediyorsun?" diye sordu Sherlock Holmes.

Yine övünüyor, diye düşündüm kendi kendime. *Bu tahmini kanıtlayamayacağımı çok iyi biliyor.*

Tam bunu içimden geçiriyorken pencereden izlediğimiz adam bizim evimizin kapı numarasını görüp karşı taraftan koşmaya başladı. Kapının şiddetle çalındığını, sonra da aşağıdan boğuk bir sesin geldiğini duyduk. Gelen kişi yavaş yavaş merdivenlerden çıkmaya başlamıştı bile.

"Bu Bay Sherlock Holmes için." diyerek odaya girdi ve arkadaşıma mektubu uzattı.

Gururuyla biraz oynamak için iyi bir fırsattı. Az önce tahminlerde bulunurken bunu pek düşünmemiş olmalıydı. "Bir şey sorabilir miyim, bayım?" dedim rahat bir sesle. "Ne iş yapıyorsunuz?"

"Haberciyim, bayım." dedi sevimsizce. "Üniformam kuru temizlemede de."

"Peki, önceden ne iş yapardınız?" diye sordum, arkadaşıma kötü niyet ifade eden bir bakışla.

"Deniz Kuvvetlerinde çavuştum, bayım. Cevabınız yok mu? Peki, o zaman, bayım."

Topuklarını birbirine vururken eliyle selam verdi ve gitti.

3. BÖLÜM
Lauriston Bahçeleri'nin Gizemi

Arkadaşımın teorilerini kurgulamasındaki doğal yeteneğine canlı canlı tanık olduğumda biraz şaşırdığımı itiraf etmeliyim. Yaptığı güçlü analizlere olan saygım bir anda arttı. Ancak bunun, beni şaşırtmak için önceden hazırlanmış bir durum olabileceği düşüncesi hâlâ aklımdan çıkmıyor. Ama böyle davranarak eline ne geçebilirdi ki? Ona baktığımda notu okumayı bitirmişti ve gözlerinde yine zihinsel dalgınlığını gösteren donuk ve boş bakışları gördüm.

"Bu sonuca nasıl vardın?" diye sordum.

"Anlamadım?" dedi tersleyerek. "O adamın Deniz Kuvvetlerinden emekli çavuş olduğunu nasıl anladın?"

"Ufak tefek şeylerle uğraşacak vaktim yok!" dedi kabaca. Sonra da gülümseyerek, "Kabalığımı bağışla. Düşüncelerimi böldün ama belki de böylesi daha iyi oldu. Sen onun, gerçekten Deniz Kuvvetlerinde bir çavuş olduğunu anlamadın mı?" diye sordu.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «Литрес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию на Литрес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.